

PAŽYMA DĖL VALSTYBĖS PAGALBOS

Lietuvos Respublikos finansų ministerija teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl valstybės turto investavimo ir UAB ILTE įstatinio kapitalo didinimo“ projektą. UAB ILTE (toliau – Bendrovė) yra nacionalinis plėtos bankas (toliau – NPB), kurio 100 procentų akcijų valdo valstybė, o akcininko teises ir pareigas pavesta vykdyti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai. Šioje pažymoje teikiamas pagrindimas dėl Bendrovės įstatinio kapitalo didinimo atitikties valstybės pagalbos taisyklėms, nustatytoms dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos nacionalinio plėtos banko įstatymu (toliau – NPB įstatymas), Bendrovė, kaip NPB, vykdo skatinamojo finansavimo veiklą. NPB tikslai yra vykdyti skatinamojo finansavimo veiklą Vyriausybės nustatytoje srityse, siekti užtikrinti finansiškai gyvybingas ir efektyvias investicijas ir prisidėti prie valstybės ekonominės, socialinės ir regionų plėtos. Bendrovė, kaip vienintelis Lietuvos NPB, vykdo veiklą tose srityse, kurias Vyriausybės sprendimu būtina skatinti, tačiau kurių finansavimas rinkos sąlygomis yra nepakankamas ir (ar) neoptimalus. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. spalio 17 d. nutarimu Nr. 1046 „Dėl pavedimo vykdyti nacionalinės plėtos įstaigos veiklą“ su vėlesniais pakeitimais Bendrovei yra pavesta vykdyti nacionalinės plėtos įstaigos veiklą verslo, inovacijų, urbanizuotų ar urbanizuojamų teritorijų plėtos, būsto ir viešosios arba viešajam interesui tenkinti skirtos infrastruktūros, žemės ūkio, žuvininkystės ir akvakultūros srityse.

Skatinamojo finansavimo veiklai vykdyti gali būti naudojamos valstybės ir savivaldybių biudžetų, Europos Sąjungos, tarptautinių finansų institucijų ir (ar) kitos lėšos, kurios, įgyvendinant finansines priemones, grįžta ir pakartotinai naudojamos skatinamosioms finansinėms priemonėms įgyvendinti arba skatinamojo finansavimo veiklai nustatytoje srityse vykdyti.

Skatinamojo finansavimo veikla šiuo metu yra vykdoma per skatinamąsias finansines priemones – įgyvendinamas ir administruojamas valstybės paramos ir pagalbos schemas. Atkreiptinas dėmesys, kad Bendrovės skatinamojo finansavimo veikla turi būti pagrįsta išankstiniu vertinimu, kuriuo nustatomas finansavimo rinkos sąlygomis nepakankamumas ir (ar) neoptimalumas, apskaičiuojamas investicijų poreikis. Kitaip tariant, Bendrovė gali veikti tik ten, kur yra nustatytas rinkos nepakankamumas. Bendrovė, vadovaudamasi NPB įstatymo nuostatomis, negali veikti rinkoje, kur finansavimas yra pakankamas ir (ar) optimalus.

Tam, kad parama būtų kvalifikuojama kaip valstybės pagalba, teikiama parama turi atitikti visus Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus, tai yra, parama:

- turi būti teikiama ūkio subjektui¹;
- turi būti teikiama valstybės;
- teikiama iš valstybės išteklių;
- turi teikti išskirtinę ekonominę naudą, kurios ūkio subjektai negautų rinkos sąlygomis;
- turi būti selektyvi;
- turi daryti poveikį konkurencijai (poveikis turi būti realus, bet ne menamas ar hipotetinis) ir prekybai tarp valstybių narių.

Minėti kriterijai yra kumuliatyvūs, tai yra, tais atvejais, kai netenkinamas bent vienas iš šių kriterijų, nėra laikytina, kad suteikiama valstybės pagalba.

Europos Komisija, vertindama valstybės pagalbos kriterijus, nurodo, kad pirmiausia reikia nustatyti, ar naudos gavėjas yra įmonė². Įmonė suprantama kaip bet koks subjektas, kuris verčiasi ekonomine veikla, neatsižvelgiant į to subjekto teisinį statusą ir finansavimo būdą³.

Vadovaudamasi NPB įstatymu, Bendrovė vykdo skatinamojo finansavimo veiklą per skatinamojo finansavimo priemones (įgyvendinamas ir administruojamas valstybės paramos ir

¹ Komisijos pranešimo dėl valstybės pagalbos sąvokos 5 d.

² Europos Komisijos 2021 m. rugsėjo 10 d. sprendimo Nr. SA.49668 ir Nr. SA.53403 201 p.; Europos Komisijos 2019 m. birželio 28 d. sprendimo Nr. SA.33846 81 p.; Europos Komisijos 2015 m. vasario 26 d. sprendimo Nr. SA.35388 101 p.

³ Europos Komisijos 2021 m. rugsėjo 10 d. sprendimo Nr. SA.49668 ir Nr. SA.53403 201 p.

pagalbos schemas). Atsižvelgiant į Europos Komisijos praktiką⁴, tik valstybės paramos (pagalbos schemų) administravimas nėra suprantamas kaip ekonominės veiklos vykdymas.

Tol, kol Bendrovė nevykdo ekonominės veiklos, tol neturėtų būti tenkinamas „įmonės“ kriterijus, nepaisant to, kad Bendrovė yra uždarnosios akcinės bendrovės statusą turintis juridinis asmuo. Subjektas, vykdamas tiek ekonominę, tiek neekonominę veiklą, turi būti laikomas įmone tik ekonominės veiklos atžvilgiu⁵.

Jeigu Bendrovės įstatinis kapitalas yra padidinamas ir ji nepradedą vykdyti ekonominės veiklos, tai yra, tik administruoja skatinamąsias priemones (pagal Europos Komisijos praktiką, tik valstybės pagalbos priemonių administravimas nėra ekonominės veiklos vykdymas), valstybės pagalba Bendrovei nebūtų teikiama. Atsižvelgiant į tai, kad Bendrovė šiuo metu nevykdo ekonominės veiklos, tai yra, ji yra NPB vykdamas teisės aktais jai pavestas ne komercinio pobūdžio veiklas, tikėtina, kad Bendrovės įstatinio kapitalo padidėjimas nebūtų suprantamas kaip valstybės pagalba.

Tuo atveju, jeigu Bendrovė pradėtų vykdyti veiklą, kuri būtų vykdoma Bendrovės rizika ir suprantama kaip ekonominė veikla, tokia Bendrovės vykdoma ekonominė veikla galėtų turėti valstybės pagalbos požymių.

Atsižvelgiant į tai, kad Bendrovė numato veiklos modelio transformaciją, pagal kurį iš įstatinio kapitalo lėšų ir rinkoje skolintų lėšų būtų vykdomas skolinimas bei investavimas, svarbu pažymėti, kad tokia veikla būtų vykdoma tik identifikavus finansavimo rinkos sąlygomis nepakankamumą ir (ar) neoptimalumą bei veikiant kartu su rinka, taip užtikrinant, jog intervencija yra proporcinga bei neiškreipia konkurencijos.

Šis planuojamas veiklos modelis grindžiamas tuo, kad Bendrovė veiktų tik ten, kur rinkos dalyviai pakankamai nepatenkina investicijų poreikio. Tokiu atveju Bendrovė veiktų papildomai prie privataus sektoriaus, siekdama paskatinti bendras investicijas ir taip užpildyti egzistuojantį rinkos trūkumą, bet ne konkuruoti su rinkos dalyviais.

Atsižvelgiant į planuojamos veiklos, kuri gali būti vertinama kaip ekonominė veikla, pobūdį, bei siekiant užtikrinti teisinį aiškumą ir valstybės pagalbos taisyklių laikymąsi, dėl planuojamos veiklos įgyvendinimo planuojama kreiptis į Europos Komisiją ir pateikti Europos Komisijai informaciją apie planuojamą įstatinio kapitalo didinimą ir planuojamas veiklas iš kapitalo, siekiant gauti Europos Komisijos nuomonę (*Comfort letter*) dėl planuojamų veiklų atitikimo Valstybės pagalbos taisyklėms, tačiau šis susiderinimas su EK neapriboja veiksmų dėl įstatinio kapitalo didinimo.

⁴ Europos Komisijos 2020 m. gegužės 29 d. sprendimo Nr. SA.55465 39 p.; Europos Komisijos 2014 m. spalio 15 d. sprendimo Nr. SA.36061 56 p.; Europos Komisijos 2019 m. birželio 6 d. sprendimo Nr. SA.47821 47 p.

⁵ Komisijos pranešimo dėl valstybės pagalbos sąvokos 10 d.